

Enheten för Katastrof och Beredskap
Per Kulling

Nordisk hälsoberedskap

Rapport 2003-06-23

Inledning

Ett Nordiskt hälsoberedskapsavtal undertecknades i Svolver den 14 juni 2002 för att befrämja samarbete mellan de nordiska länderna i syfte att förbereda och utveckla hälso- och sjukvårdsberedskapen för att bättre kunna hantera kriser och katastrofer. Enligt detta avtal skall bl.a. hälsoministrarna mötas med jämna mellanrum för att diskutera problem inom avtalsområdet. Den hälsominister som är från ordförandelandet i Nordiska ministerrådet har ansvaret för att så sker.

Bakgrund

De nordiska länderna har sedan 1975, genom sina respektive myndigheter, utväxlat information om ländernas beredskapsarbete. Sedan början på 1980-talet har detta skett främst vid årligen återkommande konferenser (Nordisk hälsoberedskapskonferens). På mötet i Finland 2000 diskuterades ett mer konkret och förpliktande samarbete. Med detta som utgångspunkt föreslog den Nordiska hälsoberedskapskonferensen 2001 att sätta upp en arbetsgrupp med mandat att utarbeta mer konkreta förslag till nordiskt samarbete (Svalbardgruppen). Ordförandeskapet i Svalbardgruppen innehas av det land som skall arrangera nästföljande nordiska hälsoberedskapskonferens.

Med anledning av händelserna den 11 september 2001 träffades de danska, norska och svenska hälsoministrarna den 26 september 2001 i Köpenhamn. I samband härmed ombads Svalbardgruppen att påskynda sitt arbete och presentera förslag till aktiviteter, till en början med fokusering på beredskap mot terrorhändelser med N- (A), B- och C-agens (Nukleära (Atom), Biologiska och Kemiska agens). Ministrarna enades också om att kalla de nordiska ministrarna till ett möte i Stockholm i slutet av november. Detta möte avhölls den 28 november 2001 och man bestämde då att de nordiska länderna med omedelbar verkan skall, efter anmodan och möjlighet, bistå varandra vid en kris eller katastrof. Mötet bad arbetsgruppen att utarbeta förslag, såväl kortsiktiga som långsiktiga, till vidare nordiskt samarbete och presentera dessa förslag vid ett ministermöte i Oslo den 5 mars 2002. Omedelbart tillsattes sex undergrupper med representanter från varje land, som fick i uppdrag att utreda kortsiktiga och långsiktiga åtgärder (strakstiltak og langsiktige tiltak) inom områdena:

- Principer och procedurer för samarbete
- Beredskap mot atom/nukleära händelser (A/N-beredskap)
- Beredskap mot biologiske händelser (B-beredskap)
- Beredskap mot kemiska händelser (C-beredskap)
- Inköps- och logistiksamarbete
- Behandlingskapacitet

Arbetsgruppen presenterade sitt förslag vid ett ministermöte den 5 mars 2002 i Oslo. De förslag som lades fram för ministrarna accepterades med några smärre tillägg och modifieringar. Ytterligare två områden förslogs som viktiga samarbetsområden:

- Utbildning
- Civil-militär samverkan

Följande aktiviteter har genomförts/planeras:

Principer och procedurer för samarbete

- En lista har upprättats (och hålls uppdaterad) med telefonnummer så att de nordiska hälsoministrarna lätt kan nå varandra i en akut situation. Listan kompletteras med telefonnummer till informationscheferna (motsv.) på respektive departement samt telefonnummer där kontakt kan etableras på tjänstemannanivå i en akut situation. Sverige har erbjudit de andra nordiska hälsoministrarna att låna krypterade telefoner.
- Ett Nordiskt hälsoberedskapsavtal undertecknades i Svolve den 14 juni 2002 för att befrämja
 - samarbete mellan de nordiska länderna i syfte att förbereda och utveckla hälso- och sjukvårdsberedskapen för att bättre kunna hantera kriser och katastrofer
 - förberedelser av beredskapsåtgärder
 - assistans vid tillfällen då någon av avtalsstaterna drabbas av kris eller katastrof

I detta avtal regleras ländernas åligganden och avtalstillämpning.

Länderna åläggs att

- på uppmaning ge varandra assistans
- så fort som möjligt informera varandra om åtgärder som planeras att genomföras eller har genomförts
- främja samarbetet och avlägsna hinder (nationella lagar, föreskrifter och övriga rättsregler)
- erbjuda möjligheter för erfarenhetsutväxling, samarbete och kompetensutveckling
- verka för att utveckla samarbetet
- informera varandra om relevanta förändringar i beredskapsförordningar inklusive lagändringar

Avtalstillämpning

- Hälsoministrarna skall mötas med jämna mellanrum för att diskutera problem inom avtalsområdet - den hälsominister som är från ordförandelandet i Nordiska ministerrådet tar på sig ansvaret att så sker
- De ansvariga myndigheterna skall stå i direkt kontakt med varandra
- De ansvariga myndigheterna skall varje år tillsammans utvärdera utvecklingen och genomförandet av detta avtal
- En Nordisk Hälsoberedskapshandbok håller på att skrivas där bl.a. respektive lands organisation presenteras samt termer och begrepp definieras så att en bättre förståelse fås för de olika ländernas organisation m.m.

Beredskap mot atom/nukleära händelser (A/N-beredskap)

- Fördjupning av redan etablerat samarbete inom strålskyddet har skett.

- Ett kliniskt nätverk har etablerats mellan behandlande läkare/motsv. (strålningsskador) i de fem länderna.
- Utveckling/samordning av biologisk dosimetri (en metod för mätning av hur mycket strålning en person utsatts för bl.a. genom kromosomanalys) pågår där bl.a. möjligheterna att genom avtal nyttja det laboratorium som finns vid Strålsäkerhetscentralen (STUK) i Finland undersöks.

Beredskap mot biologiske händelser (B-beredskap)

- Deklaration om samverkan i frågor som berör smittkoppor i enlighet med nordiskt hälsoberedskapsavtal planeras att beslutas i samband med nordiska ministerrådsmötet den 19 augusti 2003.
- Existerande övervakning inkluderar nu även biologiska händelser t.ex. bioterrorism i samtliga länder.
- Avtal med P 4-laboratoriet vid Smittskyddsinstitutet (SMI) i Sverige har tecknats med samtliga länder inkluderande gemensam finansiering av beredskapslinje.
- Förutsättningar för gemensam utveckling av vacciner, antitoxiner m.m. utreds.

Beredskap mot kemiske händelser (C-beredskap)

- Samtliga länders giftinformationscentraler inkluderar i sin rådgivning information om risker, symtom och behandling vid exponering för C-stridsmedel.
- Gemensam syn på Personsanering skall tas fram.
- Utveckling/gemensamma inköp av Autoinjektorer (nervgaser) pågår.

Inköps- och logistiksamarbete

- Gemensamma inköp planeras för läkemedel/sjukvårdsutrustning (inklusive autoinjektorer)
- Förstudie planeras för att studera möjligheterna till gemensam produktion och lagring av läkemedel och utrustning.

Vård och behandlingskapacitet

- Samordning med EU:s kartläggning av specialistvårdplatser pågår.
- Ev. behov av speciella avtal m.m. för vård och behandling utreds.

Utbildning

- Utbud av utbildningar särskilt inom A/N-, B- och C-områdena i respektive land delges övriga länder årligen.
- Gemensam table-top övning planeras.
- Gemensamma utbildningar i specialområden i samarbete med Nordiska hälsovårdshögskolan är under planering.

Civil-militär samverkan

- Generalläkarna m.fl inbjuds att delta i nordisk beredskapskonferens.
- Utveckling och gemensamma inköp av autoinjektorer utreds.